

9. Впровадження механізмів державно-приватного партнерства в сфері природокористування на основі узгодження інтересів та встановлення взаємовигідних економічних відносин між державою і приватним сектором економіки, усіх зацікавлених сторін, стейк-холдерів в процесі встановлення системи партнерських відносин між владою і бізнесом та прозорості прийняття інвестиційних рішень.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Тихенко В. С., аспірант кафедри управління, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

Сучасний етап розвитку міжнародної економіки характеризується активізацією індустріальних процесів, що призводить до загострення екологічних проблем та розширення масштабу загроз до наднаціонального рівня. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність стимулювання природоохоронної діяльності з метою зменшення деструктивного впливу промислових об'єктів як на рівні окремої держави, так і світової спільноти загалом. Одним із можливих варіантів вирішення означеної проблеми є залучення вітчизняних господарюючих суб'єктів до міжнародних екологічних ініціатив, а також активізація процесу екологічного інвестування. Однак, виникає необхідність дослідження теоретичних аспектів реалізації екологічних інвестицій, їх систематизації та оцінки вигід і перспектив таких заходів для суб'єктів різних рівнів, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

Перш за все, доцільно зазначити, що найбільш точно поняття "екологічні інвестиції" визначено Андрєвою Н. М., яка ідентифікує дане явище як сукупність майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в народногосподарський обіг з метою запобігання, обмеження та усунення деструктивного впливу на навколишнє природне середовище. Слід зазначити, що більшість науковців, які займаються дослідженням проблеми екологічного інвестування погоджуються з приведеною дефініцією і у деяких випадках доповнюють її окремими аспектами, які, з нашої точки зору, не є досить суттєвими.

Суб'єктами екологічного інвестування є декілька груп зацікавлених осіб, а саме: суб'єкти прямого впливу, тобто ті, що здійснюють деструктивний вплив на навколишнє середовище (переважно суб'єкти господарювання); суб'єкти опосередкованого впливу, які мають важелі та механізми впливу на прийняття управлінських рішень першою групою суб'єктів (акціонери, інвестори, споживачі тощо); органи державної влади, які формують юридичне поле, у якому функціонують перші дві групи учасників процесу екологічного інвестування та визначають ключові нормативні параметри їх діяльності; суб'єкти, які формують інформаційне поле щодо екологічного інвестування (ЗМІ, неприбуткові організації, заклади освіти тощо).

Об'єктами екологічного інвестування виступають ті напрямки діяльності чи процеси, у які здійснюють вкладення суб'єкти прямого впливу. До них можна віднести: модернізацію та оснащення певного господарюючого суб'єкта високоефективним природоохоронним та очисним обладнанням; розробку та імплементацію технологій, спрямованих на формування на підприємстві замкнутого виробничого циклу, безвідходного виробництва, технологій рециклінгу, а також

технологій, орієнтованих на скорочення ресурсо- та енергомісткості виробничого процесу; налагодження випуску "зеленої" продукції тощо.

У контексті дослідження теоретико-методологічних засад екологічного інвестування варто окрім характеристики керуючої та керованої підсистем також описати систему методів, за допомогою яких уповноважені органи державної влади здійснюють управління активністю та масштабами екологічного інвестування. Так, в цілому можна виділити декілька груп методів, а саме: економічні, адміністративні, правові та соціально-психологічні методи.

Адміністративні методи передбачають встановлення нормативних обмежень щодо обсягу видобутку та використання природних ресурсів, розробку рекомендацій у сфері раціонального природокористування, а також організацію системи контролю та моніторингу за їх виконання тощо. Застосування даної групи методів може виступати як стимулятором, так і де стимулятором процесу екологічного інвестування. Загалом, зв'язок можна визначити наступним чином: чим жорсткіші адміністративні обмеження в екологічній сфері, тим більше стимулів має підприємство для здійснення екологічних інвестицій, оскільки суттєво обмежуються можливості підприємства щодо видобутку та використання природних ресурсів, що за незмінних обсягів виробництва, обумовлює необхідність пошуку можливостей скорочення ресурсомісткості готової продукції, що може бути реалізовано за рахунок впровадження відповідних технологій.

Економічні методи належать до методів непрямого впливу, адже передбачають застосування механізмів, які впливають на зміну доходів та видатків господарюючого суб'єкта за рахунок різноманітних платежів чи пільг, що, у свою чергу, дозволяє економити частину доходів активним у сфері екологічного інвестування суб'єктам та передбачає додаткове навантаження на ті підприємства, які залишаються осторонь такої діяльності.

Правові методи передбачають формування уповноваженими органами законодавчої влади нормативного поля для регламентування окремих засад екологічного інвестування.

Соціально-психологічні методи сприяють досягненню мети за допомогою переконання та мотивації суб'єктів екологічного інвестування.

Узагальнюючи представлену вище інформацію, доцільно зауважити, що екологічне інвестування є перспективним напрямком активізації природоохоронної діяльності на мікрорівні, а також виступає фундаментом якісної трансформації національної економіки та синхронізації її у відповідності до викликів сучасного економічного розвитку, а тому такі ініціативи мають підтримуватися на загальнонаціональному рівні, а для підприємств, які є найбільш активними інвесторами екологічних проектів мають бути передбачені певні пільги, тоді як для найбільших підприємств-забруднювачів навколишнього середовища, котрі не нівелюють свій деструктивний вплив за рахунок фінансових капіталовкладень потрібно закріпити на законодавчому рівні санкції у вигляді, наприклад, значних штрафів чи платежів.